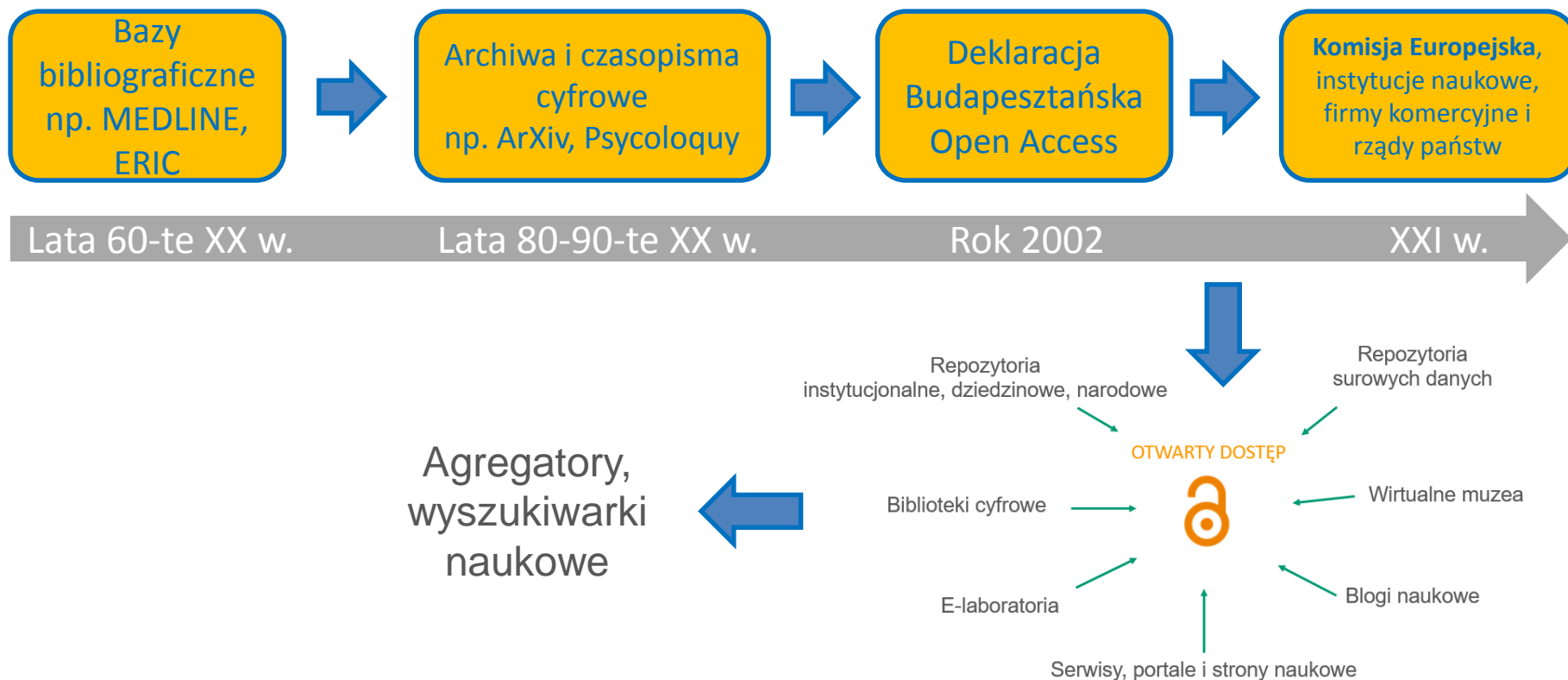

Umowy transformacyjne (transformative agreements) w kontekście otwartego dostępu do wyników badań naukowych

dr Leszek Szafrąński

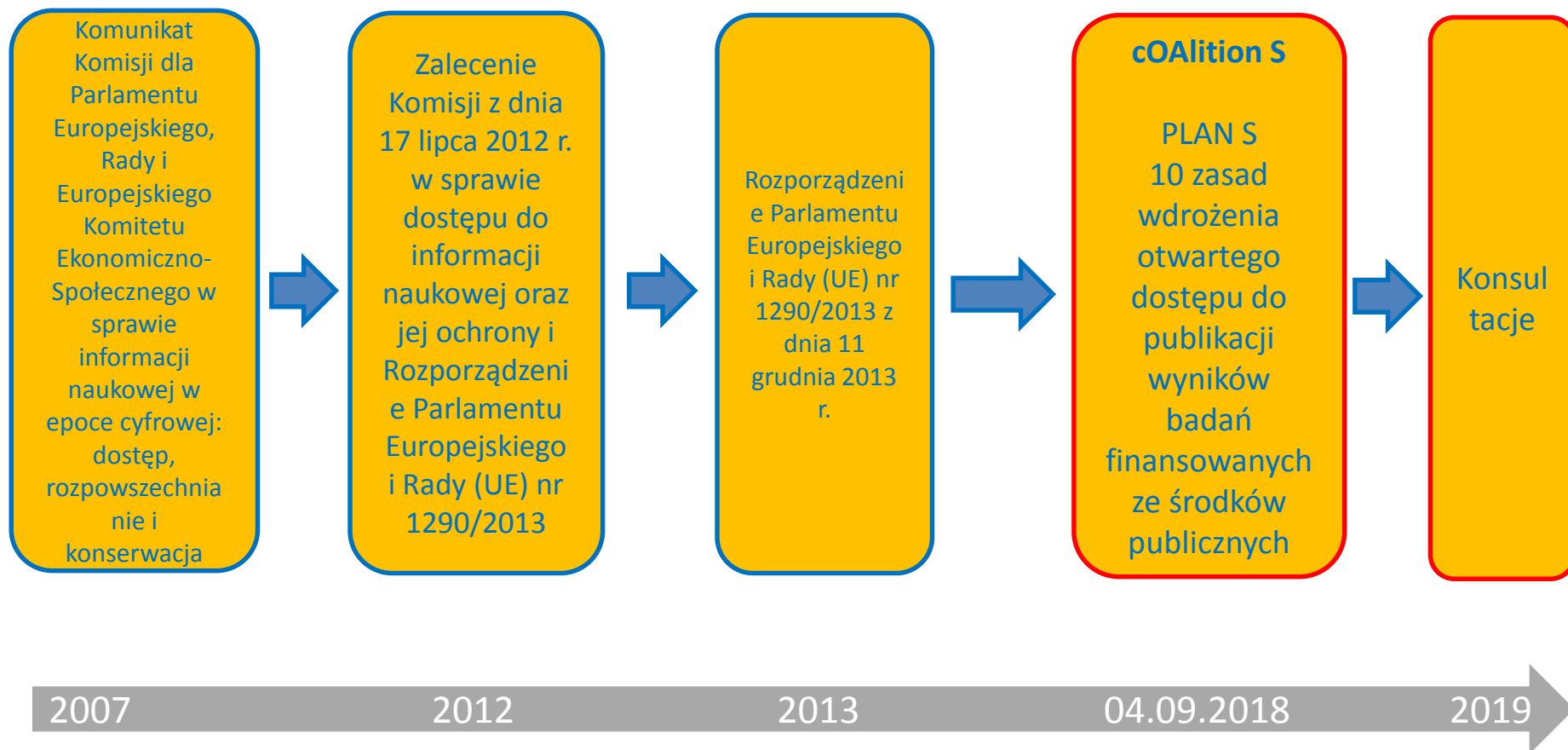

Przekrój historyczny Open Access na świecie

Wybrane dokumenty prawne dotyczące Open Access w Unii Europejskiej

Umowy transformacyjne

Umowy transformacyjne, umowy przekształcające lub porozumienia transformacyjne (ang.: transformative agreements)

polegają na przekształcaniu dotychczasowych umów z wydawcami bazujących na zasadach płatnego dostępu do zasobów, na umowy, których głównym założeniem jest przyjęcie modelu opłat za publikacje naukowe pozwalającego na szybsze przejście do otwartego dostępu. Wydawcy na podstawie nowych porozumień otrzymywaliby finansowanie przed publikacją, a użytkownikom gwarantowałiby darmowy dostęp do zasobów naukowych.*

* Transformative agreements [online]. ESAC. [Dostęp: 06.06.2019]. Dostępny w: <https://esac-initiative.org/about/transformative-agreements>.

5 zasad negocjacji LIBER*

Europejskie Stowarzyszenie Bibliotek
Naukowych LIBER (fr.: Ligue des
Bibliothèques Européennes de Recherche –
ang.: Association of European Research
Libraries)

OPEN ACCESS

FIVE PRINCIPLES FOR NEGOTIATIONS WITH PUBLISHERS

LIBER, Europe's leading association of research libraries, presents Five Principles for libraries to use when conducting Open Access negotiations with publishers. The principles can help research libraries as they move from subscription licensing models to those based on Article Processing Charges (APCs).

- **1. LICENSING AND OPEN ACCESS GO HAND-IN-HAND**
The world of subscription deals and APC-deals are closely linked. Nobody should pay for subscriptions and pay APCs at the same time (double dipping). Since new license agreed on should therefore contain conditions about both sides of the coin. Increased spending on APCs should result in proportionately lower spending on subscription fees.
- **2. NO OPEN ACCESS, NO PRICE INCREASE**
There is enough money in the system already. Libraries have paid annual price increases of up to 8% for years, supposedly to allow publishers to innovate. A key feature of innovation for the research community is that research outputs are freely available. Therefore if an agreement with publishers on Open Access cannot be reached in our contracts, future price increases should not be accepted.
- **3. TRANSPARENCY FOR LICENSING DEALS: NO NON-DISCLOSURE**
The practices of libraries should fully reflect their commitment to Open Access. Licensing agreements should therefore be openly available. Society will not accept confidential agreements paid for with public money in the form of non-disclosure agreements, as recent developments in Finland and The Netherlands have shown.
- **4. KEEP ACCESS SUSTAINABLE**
To avoid putting more money in the system, and to strengthen Open Access, some libraries have given up their rights to perpetual access in license agreement. Perpetual access is, however, critical in a quickly-changing publishing environment. Libraries must secure sustainable access to content.
- **5. USAGE REPORTS SHOULD INCLUDE OPEN ACCESS**
Although APC-buyouts are becoming more common, reporting about Open Access is still rare. Just as libraries receive reports about downloads and usage in the subscription world, they should also receive reports on Open Access publications. It is normal to receive insight into what we pay for.

www.libereurope.eu

* LIBER Europe. Open Access: Five Principles for Negotiations with Publishers [online]. The Hague: LIBER Europe. [Dostęp: 07.06.2019]. Dostępny w: <https://libereurope.eu/blog/2017/09/07/open-access-five-principles-for-negotiations-with-publishers>.

Polityka krajów Unii Europejskiej w negocjacjach z wydawcami

Efficiency and Standards for Article Charges (ESAC) - [https://esac-](https://esac-initiative.org/guidelines/#)

[initiative.org/guidelines/#](https://esac-initiative.org/guidelines/#) - Na stronach internetowych ESAC zamieszczane są

informacje na temat wdrażanych polityk negocjacyjnych i przyjętego modelu

otwartej nauki – Zachęta do rejestrowania umów transformacyjnych

<https://esac-initiative.org/about/transformative-agreements/share>.

* Negotiation principles internationally. [online]. Dostępny w: <https://esac-initiative.org/guidelines/#>.

Polityka krajów Unii Europejskiej w negocjacjach z wydawcami

NIEMCY – projekt DEAL – otwarty dostęp do artykułów niemieckich naukowców, zmniejszenie opłat, ułatwienie dostępu do czasopism naukowych

WĘGRY – program EISZ (ang.: Electronic Information Service National Programme), zasady negocjacji według LIBER

AUSTRIA - 16 zasad wdrożenia otwartego dostępu, decyzja o wprowadzeniu otwartego dostępu do wszystkich artykułów naukowych i publikacji konferencyjnych pochodzących z badań finansowanych ze środków publicznych

*Negotiation principles internationally. [online]. Dostępny w: <https://esac-initiative.org/guidelines/#>.

Polityka krajów Unii Europejskiej w negocjacjach z wydawcami

SZWAJCARIA - przyjęto model negocjacji z wydawcami według 5 zasad LIBER i wzorców niemieckich

WIELKA BRYTANIA – jak najszybsze pełne przejście na model otwartego dostępu, wsparcie drogi zielonej otwartego dostępu, wprowadzenie identyfikatora naukowca ORCID do treści publikacji, rejestrację DOI przez wydawcę w CrossRef, wyeliminowanie możliwości powrotu modelu subskrypcyjnego

JAPONIA - JUSTICE (Japan Alliance of University Library Consortia for E-Resource) zaczęło przyglądać się działaniom podejmowanym w Europie i zdecydowało się na wdrożenie modelu otwartego dostępu przy jednoczesnym pozyskaniu wsparcia bibliotek i naukowców oraz bojkotowaniu wydawców, którzy na to się nie zgodzą

* Negotiation principles internationally. [online]. Dostępny w: <https://esac-initiative.org/guidelines/#>.

Polityka krajów Unii Europejskiej w negocjacjach z wydawcami

POLSKA - 31 maja 2019 r. na trzy lata została podpisana umowa licencyjna z firmą Elsevier, w której jedną z dodatkowych opcji jest sfinansowana w ramach porozumienia możliwość opublikowania w otwartym dostępie 3000 artykułów w czasopismach hybrydowych i gold open access Elsevier oraz prawo do archiwizacji publikacji w trakcie i po zakończeniu obowiązywania licencji. Poza tą umową według wiedzy autora nie ma ogólnokrajowej polityki negocjowania umów z wydawcami naukowymi. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego powołało do tego zadania Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego (ICM UW), którego obowiązkiem jest podpisywanie licencji zgodnych z Planem S i światowymi rozwiązaniami w tym zakresie*

* Licencje Wirtualnej Biblioteki Nauki w roku 2019: Elsevier (licencja krajowa) [online]. Warszawa: Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytet Warszawski, 2019. [Dostęp: 07.06.2019]. Dostępny w: <https://wbn.icm.edu.pl/licencje/?fbclid=IwAR3ljgMPa1edUe1Wq5tm9JDD4Oc-r0lgTW8Ds1RmDzRPfthmY7h6l2SgldU#elsevier>; GROCHOWSKI, P. Seminarium WBN: Część 1: Dotychczasowy rozwój WBN, nowe modele licencyjne związane z planem S, implementacja licencji Springer Compact. ICM Uniwersytet Warszawski, s. 35. Dokument nieopublikowany.

Dziękuję za uwagę

dr Leszek Szafrąński
l.szafranski@uj.edu.pl